

VARDØ KOMMUNE, Servicetorget	
Arkiv saknr.	08/133
Dok.nr.	1 Journalnr. år: 644/08
Løpenr.:	12 FEB 2008
Saksbeh.:	MD Kop. til:
Ark.kode:	U40 Ark.kode:
Kassasjon:	Gradering:

FISKERISATSNING I VARDØ OG KIBERG.

PROSJEKTSØKNAD TIL FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET.

-NY GIV I VARDØ-

**Vardø kommunes satsinger på
næringsutvikling og holdningsskapende
arbeid.**

Vardø, den 12. januar 2008

Innledning.

Vardø kommune vil satse målrettet for å skape ny næringsvirksomhet. Det legges opp til satsing på fiskeri, reiseliv og miljørelatert virksomhet knyttet til petroleumsnæringen. Som et ledd i dette arbeidet vil det også legges opp til en bred ungdomssatsing og et systematisk arbeid for å skape positive holdninger i samfunnet, samt meisle ut en klar kommunikasjonsstrategi og profil for Vardøsamfunnet.

Det vil bli selvstendige satsinger innen hvert område. Ledelsen i Vardø kommune innser at skal man lykkes, så må det legges opp til et bredt samarbeid mellom ulike næringer og miljøer i og utenfor Vardø kommune. Derfor er man opptatt av at satsingene blir koordinert på en god måte og at ulike nettverk blir aktivisert. Det er også viktig at både kommunens politikere og administrasjon blir involvert og ansvarliggjort i dette arbeidet.

Aktuelle finansieringskilder er Verdiskapningsprogrammet, Innovasjon Norge, Finnmark fylkeskommune og Vardø kommune. Også andre kilder vil bli vurdert.

I første omgang ønsker vi å komme raskt i gang med fiskerisatsingen og de fiskerirelaterte tiltakene rettet mot ungdom, samt arbeidet med holdninger og profilering. Dette håper Vardø kommune at Fiskeri- og Kystdepartementet kan være med å finansiere gjennom Verdiskapningsprogrammet.

Slik vi oppfatter, skal departementet gjennom det Marine Verdiskapningsprogrammet i samråd med Innovasjon Norge skapt et nytt verktøy for styrking av marin sektor. Vesentlige deler av programmet retter seg mot tiltak som vil gjøre næringen mer markedsrettet, men vi forstår at det også er plass i programmet for tiltak på andre områder som vi skisserer nedenfor.

Dette dokument inneholder:

I Fiskerisatsing i Vardø og Kiberg.

Foreløpig søknad "Fiskerisatsing i Vardø og Kiberg" utarbeidet av Vardø Promor as og notat "Vardø kommune og fiskerinæringa" følger som vedlegg 1.

II Sats på Vardø – Sats på ungdom

Vardø Arbeiderpartis ungdomsrepresentanter i bystyret har utarbeidet et notat om ungdomssatsing i Vardø kommune. Dette notatet vil bli bearbeidet videre og danne utgangspunkt for behandling i alle deler av kommunens administrasjon og politiske fora. Saken vil bli lagt frem som egen sak til bystyret i løpet av våren. Ungdomsrådet og ulike ungdomsmiljøer vil bli involvert. Fiskeritiltakene i notatet vil bli fulgt opp som en del av fiskerisatsingen. Notatet "Sats på Vardø – sats på ungdom" følger som vedlegg 2.

III Holdninger i og profil for Vardøsamfunnet

Kommunens ledelse har i en viss tid drøftet hvordan man kan skape mer positive holdninger i kommunen, samt bygge opp en mer positiv profil av Vardø kommune utad. Det har vært ført en dialog med Blått Blikk Media a/s om dette og siktemålet er å igangsette strategiarbeid, samt iverksette en del strakstiltak i løpet av våren. Notatet ”Ny positiv profil og holdninger” følger som vedlegg 3.

Utgangspunkt.

I uminnelige tider har Vardø kommune vært et fiskerisamfunn preget av stor lokal fiskeflåte, stor tilgang av fremmedflåte, tilvirkning og handel med fisk og fiskeprodukter både mot Russland og Norge.

I årrekker fra midten av forrige århundre har Vardø vært et av landsdelens ledende og mest moderne fiskerisamfunn der store kvanta landført fisk har vært bearbeidet for eksport.

I det siste tiåret har imidlertid Vardøsamfunnet blitt sterkt rammet av endringer i fiskeriindustrien generelt og av store og feilslåtte satsninger fra privat industri.

Fiskerivirksomheten i Vardø og Kiberg har derfor vært på et lavmål de siste årene. Det gjelder spesielt tilvirkningssiden.

De rike og stadig mer etterspurte ressurser som å er tilstede i havet, Vardø's lokalisering, anlegg og kunnskaper og interesse hos en stor del av innbyggerne gjør at fiskeriene stadig må opprettholdes, moderniseres og videreutvikles som en viktig og prioritert næring i kommunen. I samspill med andre næringer som opplevelsesvirksomhet, sjøsikkerhet og beredskap, offentlig virksomhet, maritime tjenester, samarbeide med Russland, oljerettet virksomhet etc. Som forøvrig også har store behov for utvikling.

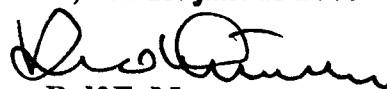
Ungdommen i Vardø er aktiv i forhold til å sikre Vardø en fremtid som fiskerisamfunn og opptatt av å skaffe seg arbeidsplasser både i fangst, tilvirknings og markedsarbeidet.

Vardø har forsøkt å gjøre noe med den utilfredsstillende fiskerisituasjonen, men har så langt ikke lyktes. Det har lært Vardø at man må gå mer offensivt frem og de forsøkene som har vært gjort har gitt erfaringer som man nå vil bygge på.

Det er videre klart at det er ingen andre lokale eller eksterne aktører enn Vardø kommune som vil eller kan gjøre noe med å legge til rette for øket fiskerivirksomhet.

Det er derfor bred politisk enighet i Vardø kommune om at kommunen skal engasjere seg sterkt i denne saken. Kommunen vil bruke Vardø ProMor as som gjennomfører av arbeidet. Vardø kommune satser videre på bistand fra Fiskeri- og Kystdepartementet i det arbeidet som er foreslått i denne prosjektsøknaden og videre bistand fra Finnmark fylkeskommune og Innovasjon Norge i de tiltakene som vil bli foreslått som følge av dette prosjektet.

Vardø, den 15. januar 2008

Rolf E. Mortensen
ordfører

Vedlegg 1

- **Prosjektsøknad til Fiskeri- og kystdepartementet**
- **Vardø kommune og fiskerinæringen**

1. Fiskerinæringas status i Vardø og Kiberg.

Det er registrert 140 fiskere og 56 fartøy i Vardø kommune. Det representerer en fast kjerne av fiskere og en kystflåte av god kvalitet. Kommunen har også en kjerne av fagfolk knyttet til ulike sider ved fiskeproduksjon. De fleste av disse er arbeidsledige.

To trålkonsesjoner har leveringsplikt til Vardø kommune. Noe trålfisk føres til bedriften i Kiberg, ellers skjer det ingen leveranser fra disse konsesjonene til Vardø.

Total kvote var i 2007 nær 5000 tonn fordelt på flere fiskeslag.

Vardø har gode kommunikasjonsløsninger sammenlignet med flere andre kystsamfunn i landsdelen.

Vardø har en av landets fremste kompetansesentra for fiskeindustri i sin midte, nemlig Vardø videregående skole med fiskeindustrifag og det ny etablerte Sjømatsentret.

Det er to fiskeri sentere i Vardø kommune, Kiberg og Vardø. Begge har en svært god beliggenhet til rike fiskefelter.

Vardø har to fiskemottak som mottar fisk for videresending i ubearbeidet tilstand til bedrifter i Båtsfjord, en bedrift som driver produksjon av kaviarprodukter. Ingen av bedriftene har lokale eiere. To av eierne er landets største fiskerikonsern, Aker Seafood og Domstein.

Aker Seafood planlegger å etablere videreforedling i Vardø av bifangst landet både i Vardø og i Finnmark forøvrig.

Kiberg har en god stamme av fiskere, moderne kystfiskefartøy og en bedrift hvor det skjer en del videreforedling. Også denne bedriften er eksternt eiet.

Vardøs positive utgangspunkt:

- god beliggenhet til rike fiskefelter
- gode kommunikasjonsløsninger til markedene
- aktive fiskere og en god kystflåte
- en kjerne av fagarbeidere innen fiskeindustri
- en sterk interesse for fiskerivirksomhet blant stedets ungdom
- et kunnskapssenter i fagskolen for fiskeindustrien
- to av landets største fiskerikonsern eier bedrifter i byen
- to trålkonsesjoner med leveringsplikt
- råstoffvolum nok for bearbeiding lokalt om man vil
- god dialog mellom kommunen og fiskerinæringens aktører

Vardø har behov og muligheter både for å øke tilført mengde fisk og for å øke bearbeidingsgraden av den..

2. Fiskerisatsningens mål.

- Øke råstofftilgangen til Kiberg og Vardø.
- Produksjon av best mulig selgende og betalte produkter balansert mellom tradisjonelle og nye produkter der råstoffets kvalitet og ferskhets utnyttes best mulig.
- Øke lokal tilvirkningsgrad.
- Stor satsning på å oppnå god alders- og kjønnsbalansert bemanning, opplæring og rekruttering i fiskerivirksomheten. Både i fangst, tilvirkning og markedsleddet og på kort og lang sikt.
- Øke viten og mestring av markedstilpasset fiskerivirksomhet.

3. Prosjektets mål.

Prosjektet vil gå bredt ut for å vurdere:

Virksomhetsmuligheter og midler innen fiskerivirksomhet i Vardø kommune.

De virksomhetsmulighetene og midlene som foreslås vurdert er listet under punkt 5 som delaktiviteter i prosjektet.

Det tas sikte på tidligst mulig i prosjektet å sortere ut de minst realistiske mulighetene. Blant de utsorterte mulighetene vil der nok være noen som stadig har livets rett, men som bør settes på vent.

Vi vil da sitte igjen med et knippe realistiske forretningsmuligheter.

Disse forutsettes utviklet frem til mest mulig komplette forretnings- eller virksomhetsplaner, etablering av interesserte utøvere og finansieringsplaner.

På dette stadiet av de forskjellige prosjektene vil det bli aktuelt å koble inn det tradisjonelle virkemiddelapparatet og utnytte de offentlige utviklingsprogrammene der de måtte være aktuelle.

På virkemiddelsiden vil det da være naturlig å henvende seg til Innovasjon Norge, Finnmark fylkeskommune og Vardø kommune samt privata aktører.

4. Prosjektaktiviteter.

01 Bygge opp positive holdninger, blant annet gjennom:

- Maksimal utnyttelse av programmet Ungt Entreprenørskap, i og utenfor skolen.
- Følg opp programmene Shrinking Cities/Europan og andre stedsutviklingsprogram for fraflyttingsutsatte steder.
- Utnytt Vardø ProMor's nyhetsblad "Sammen".
- Utnytt pressekontakter.

02 Beskriv:

- Fiskefelt, værforhold, gangavstander.
- Fiskeslag, bestand, fiskbare kvantiteter, bifangstproblematikk, sesonger, redskap, fiskelighet.
- Tilførsel fra andre steder (Føring)
- Fangstbehandling, kvalitet, pris.

03 Beskriv:

- Produkter
- Bearbeidningsgrad
- Merverdi
- Markeder
- Markedstilnærming
- Transportruter

04 Beskriv:

- Fangstledd
- Tilvirkingsledd
- Transport
- Markedsledd

05 Kvoter, undersøke, utnytte. Både for å øke fisket, stimulere rekruttering av ungdom og for å kunne fiske på de beste kvalitetene.

06 Styrking av fangstleddet – øke lokalt fiske:

- Legge til rette for rekruttering og opplæring av innbyggere og innflyttere til fiskeryrket.
- Se på muligheter for å legge til rette for innflyttere.
- Legg tilrette for anskaffelse av fartøy og redskap. Finn interesserte. Bistå med forretningsplaner og tilrettelegging av finansiering.

07 Tilvirknings-, transport og markedsleddet:

- Gå inn i aktivt å samarbeide med Aker Seafood om deres konsept for produksjon av bifangst – prosjektet ”Innovasjonsløftet”
- Gå inn i individuelle dialoger med hver av de etablerte bedriftene, mottakene, for å påvirke og stimulere tilvirking blant annet gjennom tilrettelegging for økt tilgang av råstoff.
- Legg til rette for øket bearbeidingskapasitet slik at leveringsplikten kan utnyttes.
- Gå inn i samarbeide med Sjømatsenteret for å få frem nye produkter som kan passe for Vardø. Se på mulighetene for merkevarebygging. Eksempelvis knyttet til produktets historikk.

- Legg til rette for etablering av ungdomsbedrifter for nisjevirksomhet. Finn interesserte ungdommer/samarbeidspartnere. Bistå med forretningsplaner og tilrettelegging av finansiering.
- Legg til rette for rekruttering og opplæring av innbyggere og innflyttere til tilvirkerbransjen.
- Se på muligheter for å legge til rette for innflyttere.

08 Samvirke mellom fangst-, tilvirknings-, transport og markedsleddet:

- Påvirk og stimuler øket samvirke mellom leddene for å øke råstofftilgang og lokal tilvirk og oppnå lønnsomme produkter, optimal kvalitet, opplæring og kryssfinansiering.

09 Fremmed råstofftilgang:

- Fremmedflåte.
- Føring.
- Levering fra Russland.

10 Mulig økt råstofftilgang fra fremmedflåte – undersøk:

- Hva kan dette gi av råstofftilgang/tilvirking/verdiskaping?
- Hva kan det koste å legge til rette for?
- Hvorfra kan fremmedflåte tiltrekkes?
- Hvilke fordeler/ulemper har Kiberg/Vardø for fremmedflåte?
- Hva må til av tilretteleggelse?
- Finn interesserte.
- Preferanser for fartøystørrelser, fiskeslag, redskapstyper.
- Hvilke sesonger?
- Markedsføring.
- Rekruttering.
- Leveringsavtaler.

11 Mulig økt råstofftilgang fra fremmedflåte – tiltak, tilgjengelighet – kostnader:

- Egenesentraler, agnforsyning, redskapsservice, liggeplasser, proviant, bunkers, is, vann, fryselager, mekanisk/elektronisk service, rorbuer, hygiene og helsetjenester. Ettersyn av fartøy, transport og reisetjenester. Rådgiving om lokalt fiske.
- Velferd, kafé, underholdning/opplevelser/kulturtiltak, trenings-, idrettsanlegg, bibliotek, shopping, vertskap, fadderskap.
- Virksomhetsplaner, utøvere, finansiering.

12 Oppdrett:

- Undersøk muligheter for lagring/oppføring i samarbeide med andre lokaliteter.

13 Offentlige program:

- Følg opp og utnytt mulighetene i offentlige program så som Regjeringens ferskfisk satsning, marint verdiskapingsprogram, ungt entreprenørskap, Sjømat fra Finnmark, Sjømatsenteret, rekrutteringsordning for fiskerinæringa og nye program.
- Søk å samarbeide med andre nasjonale satsningssteder for fiskerier.

14 Samordning med andre næringer:

- Koordinering med andre næringer og satsninger.

15. Oppfølging av utskilte prosjekter.

16. Prosjektledelse, prosjektregnskap, rapportering.

5. Organisering og gjennomføring.

- Prosjekteier: Vardø kommune.
- Styringsgruppe Nærings- og kulturkomiteen VK
- Prosjektutøver: Vardø ProMor as med støtte fra ressursgruppe/aktører i Vardø og medvirkning fra regionale og nasjonale faglige institusjoner.
- Rapportering: Hver annen måned til Vardø kommunes utvalg for Næring og Kultur. I tillegg rapportering etter krav fra finansierer.
- Gjennomføringstid: Frem til mars 2009.

6. Prosjektteam.

- Kåre Storvik – Prosjektleder.
- Børge Martinussen.
- Ole Klaudiussen.
- Siw A. Degerstrøm.
- NN (Ungdomsrepresentant i prosjektteamet utvelges i samarbeide med Vardø kommune)

7. Kostnadene til denne fiskerisatsningen er kalkulert til 3 mill. kroner

Vardø kommune og fiskerinæringa

1. Innledning

Vardø kommune erkjenner at fiskerinæringa er basis for bosettingen etter kysten.

Kommunen har alltid hatt dette som et hovedfokus i sin virksomhet. Vardøsamfunnet har blitt usedvanlig sterkt berørt av omstruktureringen i offentlige virksomhet og endringer i fiskeindustrien det siste 10-året. Gjennom flere år har Vardø kommune aktiv arbeidet for å få til økt virksomhet både på sjø og land. Dette har ikke vært enkelt å gjennomføre, da man har å gjøre med privateide bedrifter og nasjonale ordninger som legger klare føringer for utviklingen.

I erkjennelsen av fiskerinæringas betydning for den framtidige utviklingen i Vardøsamfunnet, legger komiteen for næring og kultur fram forslag for framtidige satsinger og hvilke grep som må tas.

Soria Moria - erklæringen skapte sterk framtidstro til den rødgrønne regjeringen. Den nylig framlagte strategien for Nordområdene forsterket regjeringens ambisjoner om ny og positiv utvikling i nord. Det må imidlertid iverksettes mer offensive tiltak enn hittil.

2. Fiskerinæringas status i Vardø og Kiberg

Vardø har vært en av landsdelens ledende og mest moderne fiskerisamfunn i hele etterkrigstiden hvor den ilandførte fisken ble bearbeidet for eksport. I dag er aktiviteten på et minimum og fiskerisamfunnet fungerer som mottaksstasjon og underleverandør til andre fiskerisamfunn. Det skjer ingen bearbeiding ved byens to fiskebedrifter.

Byen har to fiskebedrifter og 1 bedrift som driver produksjon av kaviarprodukter. En bedrift innen oppdrett og produksjon av kongekrabbe er avviklet.. Ingen av bedriftene har lokale eiere. To av landets største fiskerikonsern er eiere av virksomhet i byen. Aker Seafood eier det toppmoderne fiskeindustriplanlegget på Svartnes som nå er tømt for produksjonsutstyr.

Vardø har en meget gunstig beliggenhet ifht en rekke fiskefelter, har en fast kjerne av fiskere, og kystflåten er av en god standard. Til sammen 2 trålkonsesjoner har leveringsplikt til Vardø kommune. Noe trålfisk leveres til bedriften i Kiberg, ellers skjer det null leveranser.

Vardøsamfunnet har fortsatt en kjerne av fagpersonell knyttet til ulike sider ved fiskeproduksjon. De fleste vansmekter i arbeidsledighet. Utrolig mange har flyttet bort.

Byen har en av landets fremste kompetansesentra for fiskeindustri i sin midte, nemlig fagskolen for fiskeindustri.

Vardø har gode kommunikasjonsløsninger sammenlignet med andre kystsamfunn i landsdelen.

Kiberg har en god stamme av fiskere, moderne kystfiskefartøy og en bedrift hvor det skjer mer videreforedling enn i Vardøs to fiskebedrifter til sammen.

Ovennevnte beskrivelse er et faktum og bør legges til grunn i analyse og handling. Man bør ikke fortape seg i historien, men ta utgangspunkt i de faktiske forhold og dagens muligheter,

3. utfordringene i dag og i morgen

Vardøs positive utgangspunkt

- god beliggenhet til fiskefeltene og gode kommunikasjonsløsninger
- aktive fiskere og en god kystflåte
- en fast kjerne av fagarbeidere innen fiskeindustri
- et kunnskapscenter i fagskolen for fiskeindustrien
- to av landets største fiskerikonsern eier bedrifter i byen
- 2 trålkonsesjoner med leveringsplikt
- råstoffvolum nok for bearbeiding lokalt om man vil
- god dialog mellom kommunen og fiskerinæringens aktører

Vardøs negative sider

- for få liggeplasser for kystflåten i Vardø havn, dvs flytebrygger
- få, og nedslitte egnebuer og svak tilgang til fiskeriservice
- late monopoler: ikke minst sviktende oppfølging fra Aker Seafood som den dominante eier av industrilokaliteter i Vardøsamfunnet og deres lovnader om aktivitet
- få grundere som ikke tas vare på
- et fragmentert politisk miljø som ikke klarer å enes om strategi
- oppgitte holdninger til fiskeriene i bysamfunnet

Hovedutfordringen for Vardø er å få til en bearbeiding av det ilandførte råstoffet for å skape økonomiske ringvirkninger i et samfunn som går på tomgang.

Vardø kommune må etablere en enda mer aktiv dialog med de ulike del av fiskerinæringa og spesielt eierne av fiskebedriftene og egnebuer. Det bør etableres et flerårig systematisk utviklingsarbeid for å fremme en ny og positiv fiskeriutvikling. Man bør stimulere og tilrettelegge for unge entreprenører. Innovasjon Norge, fylkeskommunen, Senter for Sjømatbasert Næringsutvikling og nasjonalt nivå må inviteres til deltakelse. Aktuelle forskningsmiljøer bør utfordres til deltakelse.

4. Flåteleddet og fiskeriservice

Vardøs utfordring på dette området er å stimulere til etablering av **flere lokale fartøyetableringer** og ikke minst **øke deltakelsen fra fremmedflåten**. Vardø har lange tradisjoner for å være base for tilreisende linefartøyer i store deler av året. Det følgende vil kunne stimulere til gjenopptakelse, spesielt nå når hyselinefisket blir normalisert.

Det bør etableres flere liggeplasser for kystfiskeflåten i Vardø havn. Dette er en kommunal oppgave og bør kunne løses raskt, da en unyttet **flytebrygge** ligger i Svartnes havn.

Likeså bør det snarest iverksettes et opprustningsarbeid av egnebuer i Vardø og Kiberg. Vardø kommune må ta nye initiativ til et møte med eierne og Innovasjon Norge og andre finansierer for å fremme fortgang. Om nødvendig bør Vardø kommune ta initiativ til etablering av et selskap med hensikt og bygge ut egnebuer i kommunen.

Vardø kommune bør ta initiativ til etablering av en ”servicering” med lokale og exlokale bedrifter slik at flåten kan få bred og rask service.

Det må tilrettelegges for **basevirksomhet** og samarbeid med **russisk fiskerinæring**.

Fangstbasert oppdrett bør sonderes i Vardøområdet.

5. Fiskeindustrien – råstoffmottak eller produksjon

Vardø kommune bør snarest invitere til ny dialog med kommunens bedrifter om deres framtidsplaner for å utvirke til **større bearbeiding og verdiskapning lokalt**. I særdeleshet må **Aker Seafood** utfordres på deres lovnader, både på øya og om en næringshage i industrilokalene på Svartnes. Dette selskapet som disponerer kommunens trålkvoter må nå ta ansvar og ikke drive en utpressings- og forhalingspolitikk som hittil. De fikk tilgang til bedriftene og trålerrettighetene for en utrolig rimelig sum under forutsetning at de skulle skape aktivitet. Det er det stikk motsatte som har skjedd.

Vardø kommune eier et ”moderne” industrilokale, **Aarsæthers filethall**, med tilhørende kjøle- og fryselager i Vestervågen. Kommunen bør gjennomføre en teknisk og økonomisk utredning på hva som kreves for å etablere dette som **en næringshage for mottak og bearbeiding av ferske produkter**. Sammen med utviklings- og finansieringsmiljøer bør det iverksettes et systematisk utviklingsarbeid for å sikre **grundere og unge entreprenører** deltakelse. Vardø videregående skole og forskningsmiljøer bør involveres.

6. Fagskolen – basis for fiskerikunnskap og ny sjømatsetning.

Vardø videregående skole er **et faglig- og kunnskapssenter innen fiskeindustri i nord**. Skolen har gode internasjonale samarbeidspartnere. Skolen har sviktende rekruttering til de fiskerirelaterte fagene. Det er etablert et frittstående **Sjømatsenter** (Senter for Sjømatbasert Næringsutvikling) knyttet til skolen i samarbeid med ulike forsknings- og undervisningsmiljøer samt næringsliv. Sjømatsentret passer godt inn i regjeringens Nordområdestrategi for satsing i nord.

Det foreligger planer om **et akvarium** i tilknytning til ”Vardø som tusenårssted”. Akvariet bør etableres på fagskolens arealer. Tusenårsveien går fra dampskipskaaien, forbi hotellet, passerer gjennom fagskolens bygningsmasse og videre til Pomormuseet. Her har man en genuin mulighet til å knytte sammen historie, nåtid og framtid på en måte ingen andre fiskerisamfunn i landet har mulighet til, gjennom en fagskole og et Sjømatsenter, et museum og et akvarium. **Fiskeri og reiseliv** kan utvikles i fellesskap i et ungt miljø med en internasjonal ramme som turistene og samarbeidspartnerne til skolen og sjømatseter skaper. **Vardø ProMør** bør samlokaliseres til dette miljøet. Selskapet som arbeider med **maritime miljøspørsmål knyttet til olje - og gassvirksomhet**, utfyller bildet av et tungt kunnskapsmiljø innen fiskeri i Finnmark.

Det bør initieres et utredningsarbeid for å fornye fiskeindustriutdanninga mot de krav som framtidens fiskeindustri krever. Utvikling av sjømatprodukter kombinert med kunnskap om fiskebearbeiding og entreprenørskap kan være stikkord.

7. Vardø og forskningsaktiviteter

Norsk fiskerinæring står ved et veiskille. Forskning vil være sentralt for å fremme verdiskapning. Vardø må posisjonere seg i forhold til relevante forskningsmiljøer, både for å bli delaktig i nyskapende forskning og motta impulser for ny næringsutvikling. Vardø har et godt utgangspunkt i fagskolen og deres utviklingsplaner, samt det faktum at to av landets ledende fiskerikonsern har virksomhet i byen. Tiden er inne for å etablere tettere samarbeidsrelasjoner og skissere aktuelle forskningsoppgaver relatert til Vardøs utfordringer.

Mulighetene for å etablere nye kunnskapsbaserte arbeidsplasser rettet mot maritim og avledet virksomhet er absolutt tilstede.

8. Rekruttering og fornyelse

Vardø har en fast stamme av kystfiskere, men nyrekrutteringen har vært svak. Det er ikke plass for så mange ungdommer i dagens kystflåte. Stort sett alt av faste plasser er besatte. Dette er ikke positivt for framtiden.

I fiskeindustrien er det ikke noen eller få arbeidsplasser for ungdom.

Vardø må ha en aktiv strategi for å bøte på dette. Når det blir utvidet fiskerivirksomhet i Vardø og Kiberg må det sikres at ungdom med fagutdannelse får tilbud om arbeid.

Det bør iverksettes grunder- og entreprenør opplæring innafor fiskeri.

9. Et samlet grep

Vardø kommune må ha klare ambisjoner om å få fart på fiskerinæringa. **Det er kun Vardø kommune som kan foreta et samlet grep for å fremme nye utvikling.**

Derfor må det:

- etableres et 3-årig utviklingsprogram for fiskerinæringa i Vardø kommune bl.a. i tråd med denne innstillinga
- settes av betydelige kommunale midler til dette arbeidet som søkes samfinansiert med andre virkemidler på fylkeskommunalt og statlig hold
- iverksettes en ny aktiv dialog direkte med de ulike delene av næringa
- framdrøftes en enighet i det politiske miljø om utviklingsarbeidet innen fiskeri
- etableres enighet med Innovasjon Norge, Finnmark fylkeskommune og Fiskeridepartementet om et nytt utviklingsløp for fiskerisamfunnet Vardø
- vises vilje til å nytte økonomiske, organisatoriske og juridiske virkemidler for å fremme en ny og positiv utvikling – både av Vardø kommune og samarbeidende aktører
- tilrettelegges at interne byråkratiske hindringer ikke blokker for nye initiativ – hverken i kommunen eller blant organisasjonene

10. Nasjonen Norges ansvar

Det påhviler et særskilt ansvar på det nasjonale nivå som har bidratt til dagens situasjon på industrisiden i Vardø kommune. Staten sitter på de tyngste virkemidlene for å endre utviklingsløpet, både gjennom sin strukturpolitikk, finansieringsordninger og en sterkere håndheving av trålkonsesjonene ovenfor de private bedriftene.

På samme måte som Vardø kommune påtar seg et større lokalt ansvar må Finnmark fylkeskommune som regional utviklingsaktør også involvere seg sterkere for å bidra til en ny utvikling.

Vedlegg 2

- **Sats på Vardø – Sats på ungdom**

SATS PÅ VARDØ – SATS PÅ UNGDOM

BAKGRUNN

Da vi møtte nestlederen i Det norske Arbeiderparti og fiskeriminister Helga Pedersen på AUFs konferanse for unge folkevalgte ble det fiskeridebatt. Hun har invitert oss til Fiskeridepartementet sammen med ordfører Rolf Einar Mortensen den 15.1.2008 for bl.a. å drøfte ungdom og fiskeri. Derfor har vi laget et notat til møtet som hun skal ha i Vardø med Vardø Arbeiderparti den 2.1.2008. Det er foreløpig og beskriver hvorfor og hvordan Vardø bør satse på ungdom med spesiell fokus på fiskeri.

WARDØS UTFORDRING

Vardø står ved et veiskille. For å komme på offensiven må det satses på nye og utradisjonelle måter innen fiskeri, reiseliv og andre næringer. Det må satses systematisk på å bygge opp ny kompetanse i Vardøsamfunnet. Det må satses for å skape en vinnerkultur i Vardø. Oppgitte holdninger og negative synspunkter må avløses av pågangsmot og ny kunnskap. Vardø har et aktivt kulturliv som nå må mobiliseres for å skape et godt omdømme og vise at Vardøsamfunnet har livskraft. Det må bygges gode nettverk til skapende miljøer utafør kommunen, slik at nye impulser kan vinne innpass. Vardø må igjen spille på lag med andre samfunn der hvor dette er hensiktsmessig. Ungdom er en ressurs som det må satses på. Ordtaket om at "den skal tidlig krøkes som en god krok skal bli" gjelder fortsatt.

Vi er nyvalgte ungdomsrepresentanter for Arbeiderpartiet i Vardø bystyre. Vi har i gjentatte leserinnlegg lovt at vi vil arbeide for nye arbeidsplasser og bedre vilkår for ungdommen i kommunen. Vi er glade for at budsjettet for 2008 klart uttrykker vilje til å satse på kommunens yngste innbyggere. "Finnmarken" har helt korrekt utpekt ungdommen og de eldre som budsjettvinnere i 2008 i Vardø kommune. Bl.a. er det vedtatt å opprette egen ungdomskonsulent.

Vi skal begge være med å gjenskape Ungdomsrådet hvor bystyret har valgt oss til å delta. Dette vil bli en viktig sak i 2008. Vi skal også etablere ett lokallag av AUF i løpet av januar 2008. Det finnes mange aktive ungdommer i kommunen innen idrett, musikk, hestesport, motorsport og andre aktiviteter. Men vi registrerer at det innen offentlig sektor er manglende oppfølging av disse områdene. Vi har derfor laget en skisse til et handlingsprogram for resten av denne valgperioden.

Lebesby og Gamvik kommuner har fått finansiert et 4 årig pilotprosjekt t"Ungdomssatsing Nordkyn" med siktemål å få flere unge i etableringsfasen tilbake til kommunen og å få flere unge i jobb eller til å velge relevant utdanning slik at de kan vende tilbake til kommunen. Kommunal- og regionaldepartementet har bevilget 2,4 mill kr. Like mye skal finansieres fra regionalt og lokalt hold. Vi får ta dette som inspirasjon til at når man vil, så blir man hørt av de som har midlen .Men Vardø må lage sin egen satsing ut fra det som er viktig for denne kommunen.

SATS PÅ UNGDOM INNEN FISKERIENE

Vardø Arbeiderparti la før valget frem et nyskapende fiskeriprogram som man nå arbeide med. Det er korrekt at Vardø og Kiberg har en fast stamme av kystfiskere, men nyrekrutteringen har vært svak. Det er ikke plass for ungdommer i dagens kystflåte. Stort sett alt av faste plasser er besatte. I fiskeindustrien er det likedan.. I Arbeiderpartiets programforslaget er ungdom blinket ut som satsingsområde.

Vi trekker frem følgende forslag:

” Når det blir utvidet fiskerivirksomhet i Vardø og Kiberg må det **sikres at ungdom med fagutdannelse** får tilbud om arbeid.

- Det bør iverksettes **hospitantopplegg og lærlingeplasser**, samt **grunder- og entreprenøropplæring** innen fiske og fiskeindustri. Et samarbeid med fagskolen må tilstrebes.
- Unge aktive fiskere må få maksimal oppbakking dersom de ønsker å anskaffe seg egen båt. Vardø kommune bør styrke **det kommunale fiskerifondet** og vurdere å øke tilskuddsandelen for anskaffelse av båt utover dagens sats på 8 %.
- Sammen med utviklings- og finansieringsmiljøer bør det iverksettes et systematisk utviklingsarbeid for å sikre **grunder og unge entreprenører** deltakelse. Fagskolen og forskningmiljøer bør involveres.
- De eksisterende bedriftene bør inviteres til deltakelse i etablering av en kommersiell ungdomsbedrift for videreforedling sammen med unge entreprenører rekruttering til fiskeryrket.”

En rekke andre forslag kan trekkes frem. Det viktigste er at det arbeides systematisk med rekrutteringen til fiskerinæringen. Vårt forslag er at ungdomssatsing gjøres til et av hovedtemaene i fiskeriprogrammet. Både Vardø kommune, Finnmark fylkeskommune og Fiskeridepartementet må delta finansielt og være fleksible med fiskekvoter og andre ordninger. Innovasjon Norge må trekkes inn. Fylkets fiskeriskoler i Vardø og Honningsvåg må trekkes med, likeså fiskerorganisasjonen lokalt og sentralt.

Det bør tilrettelegges et pilotprosjekt rettet mot ungdom og fiskeri i Vardø. Pilotprosjektet må kobles til Fiskeridepartementets bebudede satsing på rekruttering til fiskerinæringen.

GENERELL UNGDOMSSATSING

Vardø er fullstendig fraværende i arbeidet med **Ungt entreprenørskap** som er en prioritert satsing i Finnmark Det finnes programmer for grunnskolen og videregående skole. Disse er gratis. En egen stab av unge velutdannende personer bistår skolene rundt om i fylket.

Innovasjon Norge har egne skreddersydde programmer for unge mellom 18 og 35 år som vil starte egen virksomhet. De kan bidra med kompetanse, nettverk og kapital. Vardø er fraværende.

Finnmark fylkeskommune har ungdom som eget satsingsområde, men Vardø er fraværende.

Vi forslår at

- Vardø kommune i samarbeid med Ungdomsrådet tar initiativ til at Ungt entreprenørskap iverksettes i kommunens grunnskoler og i den videregående skolen.
- Det må utprøves et entreprenørpropplegg for unge som er ferdige med sin utdanning.
- Vardø kommune må gi Ungdomsrådet oppgave å fremme forslag til tiltak som kan bidra til større og mer målrettet engasjement mot ungdom som deltar i forskjellige fritidsaktiviteter. Ungdomskonsulentstillingen må besettes raskt og nødvendige midler for dette arbeidet stilles til disposisjon.

PROFILERING OG HOLDNINGSKAPENDE ARBEID

Når man reiser ut av Vardø merker man raskt at kommunen har fått ord på seg som et innadventt samfunn hvor man er negativ til det meste, særlig hvis det kommer utenfra. Det sies at politikerne stort sett er opptatt av å krangle med hverandre om hva som ikke blir gjort. Dette skaper en negativ profil utad og ikke minst ovenfor de unge som vokser opp i dette samfunnet. Det må tegnes nye bilder, så derfor foreslår vi:

- Vardø kommune må iverksette et eget arbeid for å bygge opp en **ny positiv profil av Vardøsamfunnet og skape positive holdninger** hos befolkningen. Vi har så mye å vise utad og som vi kan være stolte av: vår lange og spennende historie, Yukigassen, Pomorfestivalen, Blues i mørketid og Galleri NK for å nevne noe. Vi må bruke de kreative kreftene som er involvert i disse aktivitetene og kulturlivet ellers. Dette er komplisert og langsiktig arbeid, derfor bør Vardø kommune hyre ekstern bistand som kan slikt arbeid. Ungdomsrådet må trekkes med.
- Vardø kommune må tilrettelegge slik at Vardøungdom kan delta på ulike møtearenaer og arrangementer sammen med annen ungdom utenfor kommunen.
- Det bør opprettet en egen nettside for ungdom og et digitalt nyhetsbrev til alle Vardøungdom i og utenfor byen som forteller hva som skjer.

VIKTIGST

Ungdomsarbeidet må gjennomføres som en prioritert satsing over mange år. Vårt håp er at dette får full tilslutning fra de politiske miljøene som sitter i bystyret. Arbeidet må involvere ungdom som gis ansvar. Den kompetansen vi mangler kan vi hyre utenfra.

Vi foreslår at bystyret i løpet av våren tar opp ungdomssatsing som egen sak.

Vardø, den 1.januar 2008.

Eva Lisa Robertsen

Mariann Mathisen Pedersen

- Vi stoler på Helga

UNGDOMSSATSING: Det to unge politikere Eva Lisa Robertsen (t.v.) og Mariann Mathisen Pedersen imponerte statsråd Helga Pedersen med sine tanker om framtidig ungdomssatsing.

Foto: Bjørn Hildonen

WARDØ: - Det er for mye svartmaling her i Vardø. Derfor har vi formulert noen forslag som nå er presentert for fiskeri- og kystminister Helga Pedersen. Vi tror på henne, og ser i grunn med optimisme på framtiden.

Bjørn Hildonen

bjorn.hildonen@finnmarken.no

Dette sier de to unge og nylagte bystyreprerentantene Eva Lisa Robertsens (23) og Mariann Mathisen Pedersen (19) til Finnmarken. I går fikk de møte fiskeriministeren i sin hjemby.

Gjennom sine politiske posisjoner vil de nå arbeide for at Vardø skal framstå som et trivelig sted.

- Vi har tro på at det er mulig å snu utviklingen her i kommunen. Ellers hadde vi ikke satset på politikken. Og når Helga også er lydhør til det vi kommer med, da styrkes troen på at vårt arbeid ikke er bortkastet, sier de to politikerne. Men de innrømmer at de har en jobb å gjøre for å få amen ungdom i Vardø til å se like positivt på framtiden.

Det to ungdomspolitikere sier at ungdomsarbeidet må gjennomføres som en prioritert satsing over mange år.

- Vårt håp er at dette får full tilslutning fra de politiske miljøene som sitter i bystyret. Arbeidet må involvere ungdom som gis ansvar. Den kompetansen vi mangler, kan vi hyre utenfra, sier Robertsens og Mathisen Pedersen.

Må sikres arbeid

Når det blir utvidet fiskerivirksomhet i Vardø og Kjøberg, må det sikres at ungdom med fagutdannelse får tilbud om arbeid.

De to sier at det bør iverksettes hospitantopplegg og lærlingplasser, samt gründer- og entreprenørutdanning innen fiske og fiskeindustri. Et samarbeid med fagskolen må tilstræbes.

- Unge aktive fiskere må få maksimal oppbakking dersom de ønsker å anskaffe seg egen båt. Vardø kommune bør styrke det kommunale fiskerifondet og vurdere å søke tilskuddsandel for anskaffelse av båt utover dagens sats på 8 %. Sammen med utviklings- og finansieringsmiljøer bør det iverksettes et systematisk utviklingsarbeid for å sikre gründer og unge entreprenører deltakelse. Fagskolen og forskningsmiljøer bør involveres. Og ikke minst, de eksisterende bedriftene bør inviteres til deltakelse i etablering av en kommersiell ungdomsbedrift for videreforedling sammen med unge entreprenører, sier de to.

Egen sak

Overfor bystyret vil de foreslå at framtidig ungdomssatsing føres opp som egen sak. Vardø kommune i samarbeid med Ungdomsrådet tar initiativ til at Ungt entreprenørskap iverksettes i kommunens grunnskoler og i den videregående skolen.

- Vi vil foreslå at det må utprøves et entreprenørpøplegg for unge som er ferdige med sin utdanning. Videre må Vardø kommune gi Ungdomsrådet oppgave å fremme forslag til til-

tak som kan bidra til større og mer målrettet engasjement mot ungdom som deltar i forskjellige fritidsaktiviteter. Ungdomskonsulentstillingen må besettes raskt og nødvendige

midler for dette arbeidet stilles til disposisjon, sier Eva Lisa Robertsens og Mariann Mathisen Pedersen. Begge får også full støtte av ordfører Rolf Einar Mortensen, som vil sørge for å

følge opp forslagene de unge politikere nå har presentert for fiskeri- og kystminister Helga Pedersen. For øvrig skal begge jentene 15. januar møte Helga Pedersen i Oslo.

- Vardø trenger hjelp

WARDØ: - Gjennom vårt marine verdiskapningsprogram skal Vardø få hjelp til å snu utviklingen, sa fiskeri- og kystminister Helga Pedersen da hun i går gjestet kommunen.

Bjørn Hildonen

bjorn.hildonen@finnmarken.no

Verdiskapningsprogrammet er for inneværende år på 70 millioner kroner. Det skal blant annet benyttes overfor vanskeligstilte kommuner.

- Jeg vil ikke hevde at Vardø er den kystkommunen som har de største problemene, men innsatser i kommunen må ha hjelp. Det handler ikke om noen nye krisepakker, men om å støtte prosjekter som kan gi et «løft» for den enkelte kommune. Det er også en av årsakene til jeg fant det riktig å avlegge kommunen et besøk. Gjennom samtaler med blant annet ordføreren og de to unge politikere, Eva Lisa Robertsens og Mariann Mathisen Pedersen, har jeg fått dannet meg et bilde av situasjonen. Det de unge politikere har lagt fram er svært interessant. Begge kommer, sammen med ordfører Rolf E. Mortensen til Oslo 15. januar. Da vil vi fortsette samtalen. Jeg ønsker også at de da har med seg konkrete forslag

vi i departementet kan vurdere, sier Helga Pedersen til Finnmarken.

Under besøket i Vardø i går kom hun ikke med noen lovnader om økonomisk støtte. Men i verdiskapningsprogrammet ligger midler som kan utløses.

- Verdiskapningsprogrammet er nok ikke godt nok kjent i nord. Derimot har mange på Vestlandet benyttet seg av programmet, blant annet gjennom nettverksarbeid, sier statsråden.

Fylkets sjømatcenter

Under Vardø-besøket benyttet hun også anledning til å bli oppdatert på det som skjer ved Vardø videregående skole, en skole fylkestinget har vedtatt skal være fylkets senter for sjømatcenter.

Fungerende rektor, Geir Reamsa, presenterte en del av de utviklingsprosjektene som det arbeides med, gjennom blant annet samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner og næringslivet.

Skolen i Vardø har gjennom mange år også hatt et samarbeid med utdanningsinstitusjoner i Murmansk.

Remme kunne fortelle at det nå er innledet et samarbeid om kompetanscheving av arbeidere ved en filetsfabrikk i Teriberke, ytterst på søstida

av Murmanskfjorden. Meningen er at arbeidere fra fabrikkene i løpet av året skal gjeste skolen for å tilegne seg kompetanse i behandling av sjømat. Etter planen skal filetarbeiderne oppholde seg ved skolen i Vardø i tre-fire uker.

I dag har skolen 130 elever, 35 ansatte og gir tilbud i åtte studieretninger. Linjen for matfag er eneste i sitt slag her i fylket.

Vardø ProMor

Også Kåre Storvik i Vardø ProMor fikk i går anledning til å møte fiskeri- og kystministeren.

Vardø ProMor ble etablert for etre år siden. Selskapet arbeider for utvikling av næringsvirksomhet i kommunen.

- Vi arbeidet innenfor områder som sjøiskerbet og oljevern, baseaktiviteter for olje- og gassvirksomhet. Nå er vi i ferd med å utvikle oss til et utviklingselskap for Vardø, der også reiseliv kan være en del av vår virksomhet, sa Storvik til Finnmarken.

I startfasen er Vardø ProMor støttet av blant andre Fiskeri- og kystdepartementet. I høst utviklet de et meget vellykket oljevembereidingspakke med nærmere 160 deltakere fra hele landet - og Russland.

Lytt til ungdommen

I Vardø ble to unge og samfunnsengasjerte jenter innvalgt i bystyret. Disse to har allerede, etter kun noen måneder i bystyret, markert seg på en særdeles positiv måte. De har også fått møte fiskeri- og kystminister Helga Pedersen, regjeringens yngste representant. Seinere i måned blir det også et møte med statsministeren.

Det at de unge engasjerer seg i politikk er for så vidt ikke noe nytt. Men det jentene i Vardø har gjort, er å markere seg i stor-samfunnet på en konstruktiv måte. Og deres klare budskap er at alle må se optimistisk på framtiden. Samtidig må de «vokse» slutte med syting og svarmaling av sine nærmiljøer. Isteden bør de ta tak i alle utfordringene og gjøre noe med dem.

De to nyalgte Arbeiderpartirepresentantene i Vardø bystyre har ambisjoner om å gjøre kommunen trivelig og attraktiv. Den oppskriften de har utarbeidet kan brukes som mal for alle kommuner. Jentene ønsker at det skal dyrkes fram en vinnerkultur.

vår mening

Initiativet fra Vardø er verd å legge merke til, og alle kommuner burde se til Vardø.

Oppgittethet og negative synspunkter må avlenses av pågangsmot og ny kunnskap. Det må satses på områder som kan «løfte» samfunnet og gir kommunal stolthet. Her står kultur og kompetensheving sentralt.

Jentene er også opptatt av nettverksbygging. Dette for å skape miljøer der alle kan trekke lærdom av det som skjer andre steder. Nettopp

det å få ny impuls er viktig for en positiv utvikling.

Tidligere i uka gjestet fiskeri- og kystministeren Vardø. Bakgrunn for besøket var nettopp for å kunne bli bedre kjent med disse to initiativet jentene, og lytte til deres forslag. Det er også en kjensgjerning at Vardø er blant kommunene som sliter med å holde på ungdommen. Og det er de unge som er framtiden, ikke bare for Vardø, men for alle kommuner.

I forbindelse med valgkamper snakkes det alltid om å satse på ungdommen. Men så går det ofte slik at de lovnadene er glemt etter at kommunestyrene har konstituert seg. Det kommer ikke til å skje i Vardø. De to bystyrepräsentantene vil sørge for at politikerne lytter til deres ungdomspolitiske innspill.

Jentene i Vardø nærmer seg forlanger at det tilrettelegges for minst et pilotprosjekt rettet mot ungdommene. I en fiskerikommune er det naturlig at prosjektet også inkluderer fiskerierne. Videre ønsker ungdomsrepresentantene at det opprettes et Ungdomsråd med bred representasjon. Dette for å legitimere at det å satse på ungdommen ikke bare er ord, men også skal synliggjøres gjennom praktisk politikk.

Initiativet fra Vardø er verd å legge merke til, og alle kommuner burde se til Vardø. Og ikke minst, lytte til deres egne ulike ungdomsorganisasjoner.

Finnmarken

Grunnlagt 1899 i Vardø
 Utgiver: Dagbladet Finnmarken AS, et datterselskap av A-pressen ASA
 Ansvarlig redaktør: Kari Karstensen
 Politisk redaktør: Bjørn Hildonen
 Adm. direktør: Ola Finseth

Vedlegg 3

- **Holdninger i og profil for Vardøsamfunnet**

Vedlegg 3

Januar 2008

Ny positiv profil og holdninger

I det spennende utviklingsarbeidet som Vardø kommune er i gang med blir det viktig å ha fokus på det som handler om legitimitet, holdninger og profilering. Det handler om vardøværingene sjøl, og det handler om hvilket bilde omverden har av Vardø.

Ei målsetting er at utviklingsarbeidet skal bidra til:

- **A gi vardøværingene positive opplevelser, motivere til felles innsats og skape tro på framtida**

En offensiv langsiktig kommunikasjonsstrategi kan formuleres slik:

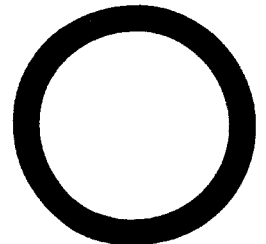
- **Apen dialog, god informasjon, medvirkning spesielt fra ungdom, nettverksbygging og bevisst omdømmearbeid**

Dette er et langsiktig arbeid som krever god planlegging og den prosessen går vi nå i gang med. Samtidig er det viktig å få satt i verk noen konkrete tiltak så raskt som mulig:

Aktuelle tiltak på kort sikt:

- Møteplass der Vardø Promor/kommunen informerer folk om det som foregår – med spennende temaer og innledere; motivasjon
- Offensiv mediestrategi
- Planlegging av nettsider – med spesielt fokus på ungdom
- Blogg, facebook
- En spennende powerpoint-presentasjon som alle politikerne oa kan bruke
- Mediekurs
- Kurs presentasjonsteknikk
- Nettverksbygging; eget ungdomsopplegg, Øst-Finnmark regionråd; fylkeskommunen osv
- Bruke festivalene og kulturlivet ; f eks Asbjørn Nilsen med "Laboriet"
- God kontakt med flinke vardøværing der ute i verden
- Invitere FFKs omdømmeprojekt til Vardø og invitere til samarbeid, samhandling bl a være med på eventuelle fellesprosjekter som en "Beat av Finnmark" som ble arrangert i høst

Det kreves høy kompetanse til planlegging og gjennomføring av en del av tiltakene. Vardø kommune har pr i dag ikke denne typen kompetanse og er helt avhengning av å kjøpe tjenester. I første omgang vil det være behov for 150.000 kroner til helhetlig planlegging og oppstart/gjennomføring av noen av de kortsiktige tiltakene. Ungdomsrådet skal være sentrale aktører i dette arbeidet.

BLÅTT BLIKK MEDIA AS

TELEFON	POST
+47 95 70 22 88	Postboks 102
EPOST	9811 Vadsø
post@bb-media.no	BESØK
INTERNETT	Tollbugata 7
www.bb-media.no	9800 Vadsø